

**Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu. (1/123)**

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi Başkanlığı

Sayı : K.K.T.D. 18/101-1664/08778

23 Aralık 1983

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 20.12.1983 tarihinde kararlaştırılan «Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut ÖZAL

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Alınan ekonomik kararlar ve uygulanan ekonomi politikasına uygun olarak;

- Yatırımları teşvik etmek,
- Yatırımların kalkınmada öncelikli yörelere kaydırılmasını sağlamak,
- Yabancı sermaye girişini teşvik etmek,

Amacıyla vergi sisteminin bu amaçlara uygun bir bünyeye kavuşturulması hedeflenmiştir.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Genel olarak ücretlilerin durumunun iyileştirilmesi ve kalkınmada öncelikli bölgeler ile kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörlerde kalifiye eleman istihdamının özendirilmesi hedef alınmıştır.

Madde 2. — Yatırımların kalkınmada öncelikli bölgelere kaydırılması için Bakanlar Kuruluna bu bölgelerde yapılacak yatırımlara uygulanacak yatırım indirimi oranını % 100'e kadar artırma yetkisi verilmiştir.

Madde 3. — Gerçekleştirilmek istenen ekonomik hedeflerle ilgili kararların vergi politikasıyla desteklenmesini sağlamak amacıyla Bakanlar Kurulu'na vergi tevkifat nispetlerini değiştirmek yetkisi verilmiştir.

Madde 4. — Yatırımların kalkınmada öncelikli bölgelere ve kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörlerde kaydırılması için Bakanlar Kurulu'na bu bölge ve sektörlerde yapılacak yatırımlara uygulanacak yatırım indirimi oranını % 100'e kadar artırma yetkisi verilmiştir.

Madde 5. — Dar mükellef kurumların belli konulardaki faaliyetlerini teşvik amacıyla Kurumlar Vergisi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan tevkifat nispetlerini sifıra kadar indirme veya kanunda belirtilen nispetleri aşmayacak şekilde yeniden tespit etme konusunda Bakanlar Kuruluna yetki verilmiştir. Bakanlar Kurulu bu yetkiyi her bir kazanç ve irat için ayrı ayrı tevkifat oranı belirlemek suretiyle kullanabileceği gibi aynı kazanç ve irat unsuru içindeki her bir faaliyet konusu itibarıyla de kullanabilecektir.

Madde 6. — Tam mükellef kurumların bağlı değerlerinin ekonomik faaliyetlerinde daha etkin bir şekilde kullanılmasına imkân sağlamak amacıyla bu kurumların ellerinde bulundurdukları iştirak hisselerinin ve gayrimenkullerinin satışından doğan kazançların 1984'te tamamı, 1985'te de % 80'i sermayelerine ilave edilmesi şartıyla kurumlar vergisinden istisna edilmiştir. Ayrıca bu kazançların Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaması da maddede açıklıkla belirtilmiştir.

Gayrimenkullerinin ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançlarını yukarıda belirtilen şekilde sermayelerine ekleyen kurumların, 1990 yılı sonuna kadar bu kazançlarını herhangi bir surette işletmeden çekmeleri, işin terki, devri veya işletmelerin tasfiyesi halinde bu kazançların o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulması hükme bağlanmıştır.

Madde 7. — Bu madde Kanunun yürürlüğe giriş tarihini belirlemektedir.

Madde 8. — Bu madde Kanunun yürütme yetkisinin Maliye ve Gümrük Bakanına ait olduğunu belirlemektedir.

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/123

Karar No. : 2

28 Aralık 1983

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca 23.12.1983 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Yüksek Başkanlıkça aynı gün Komisyonumuza havale buyurulan «Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı», Maliye ve Gümrük Bakanı ile Devlet Planlama Teşkilatı temsilcilerinin de katıldığı toplantıda görüşülmüştür.

Tasarı ile; 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılarak, ücretlilerin mali durumlarının iyileştirilebilmesi ve kalkınma planı ile yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörlerde kalifiye eleman istihdamının özendirilmesi, yatırımların kalkınmada öncelikli bölgelere kaydırılması için adı geçen bölgelerde yatırımlara uygulanacak indirim oranını artırma yetkisi ile dar mükellefiyete tabi kurumların kazanç ve iratlarından yapılacak vergi tevfiyat nispetlerini sifıra kadar indirme veya yeniden tespit etme yetkisinin Bakanlar Kuruluna verilmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca, tam mükellef kurumların ellerinde bulundurdukları iştirak hisselerinin ve gayrimenkullerinin 1984 ve 1985 yıllarında satışından doğan kazançların tamamının veya bir kısmının sermayelerine ilave edilmesi şartıyla Kurumlar Vergisinden istisna edilmesi ve yine anılan kurumların, 1990 yılı sonuna kadar bu kazançlarını herhangi bir surette işletmeden çekmeleri, işin terki, devri veya işletmelerin tasfiyesi halinde bu kazançlarının vergiye tabi tutulması öngörülmektedir.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde; Hükümetin uyguladığı ekonomik politikaya paralel olarak, yatırımların teşvik edilmesi, kalkınmada öncelikli yörelere kaydırılması ve yabancı sermaye girişinin teşvik edilmesini temin amacıyla getirilen tedbirler uygun görülerek, tasarının maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir.

Maddeler üzerinde yapılan görüşmelerde;

1. Tasarının 1 inci maddesinde yer alan «Özel indirim» miktarları herhangi bir değişikliğe uğramadığından bununla ilgili 1 inci fıkranın madde metninden çıkartılması, ayrıca kanun tekniğine uygun olmaması nedeniyle madde başlığının ve buna bağlı olarak tasarı başlığının yeniden redaksiyona tabi tutulması uygun görülmüştür.

2. Tasarının, 2, 3, 4 ve 5 inci maddelerinin başlıkları, 1 inci madde başlığında yapılan değişikliğe paralel olarak yeniden düzenlenmiş olup, madde metinleri aynen benimsenmiştir.

3. Tasarının; 6 ncı maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan «İştirak hisselerinin ve gayrimenkullerinin» ibaresi fıkrayı daha kapsamlı kılmak için «İştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin» olarak değiştirilmiş, son fıkrasında yer alan «Gayrimenkullerinin ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançlarını yukarıda belirtilen şekilde sermayelerine ekleyen kurumların» ibaresi ile «Bu kazançlarını» ve «İşin terki, devri veya» ibareleri Kurumlar Vergisi Kanununun devir hükümlerine işlerlik kazandırılmak amacıyla metinden çıkartılarak madde yeniden tedvin edilmiş ve madde başlığı yeniden düzenlenmiştir.

4. Tasarının, yürürlüğünü düzenleyen 7 nci maddesi Hükümetten geldiği şekilde aynen, yürütmeye ilişkin 8 inci maddesi ise değiştirilerek kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere, Yüksek Başkanlığa saygıyla arz olunur.

Başkan
Metin Emiroğlu
Malatya

Kâtip Üye
Kadir Demir
Konya

M. Fenni İslimyeli
Balıkesir
İmzada Bulunamadı.

İlhan Aşkın
Bursa

İsmail Şengün
Denizli

İhsan Gürbüz
Tümüne karşıyım.
Hatay

Özdemir Pehlivanoglu
İzmir

Mehmet Budak
Kırşehir

Haydar Özalp
Niğde

Enver Özcan
Tümüne karşıyım.
Tokat

Başkanvekili
Aycan Çakıroğulları
Denizli

Ahmet Akgün Albayrak
Adana

Ahmet Şamil Kazokoğlu
Bolu

Onural Şeref Bozkurt
Tümüne karşıyım.
Çanakkale

Ahmet Sarp
Diyarbakır

İbrahim Fevzi Yaman
Isparta

İbrahim Özbıyık
Kayseri

Talat Zengin
Malatya

Fehmi Memişoğlu
Rize

Fahrettin Kurt
Trabzon

Sözcü
Alaattin Fırat
Muş

Aydın Güven Gürkan
Tümüne karşıyım.
Antalya

N. Oğuzhan Artukoğlu
Burdur

Ünal Akkaya
Çorum

Türkân Turgut Arıkan
Edirne

Tülay Öney
Muhafifim
İstanbul

Cengiz Tuncer
Kayseri

Nazmi Önder
Muş

H. Barış Can
Tümüne karşıyım.
Sinop

Ferit Melen
Van

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Bazı Vergi Kanunlarında Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Gelir Vergisi Kanununun 31 inci maddesinin birinci fıkrasının 2 numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«2. Özel İndirim : Gerçek ücretlerin vergilendirilmesinde günde (150), ayda (4 500), yılda (54 000) lira ayrıca indirilir.

Bakanlar Kurulu, özel indirim tutarlarını on katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu yetki; kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörler ile kalkınmada öncelikli bölgelerde fiilen çalışanların ücretleri için farklı özel indirim tutarları tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.»

MADDE 2. — Anılan Kanuna, 202 sayılı Kanunun 16 ncı maddesiyle eklenen yatırım indirimi bölümünün ek 3 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Bakanlar Kurulu, kalkınmada öncelikli bölgelerde yapılan yatırımlar için indirim nispetini % 100'e kadar artırmaya veya yukarıdaki nispetten aşağı olmak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir.»

MADDE 3. — Anılan Kanunun 105 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Bakanlar Kurulu, bu maddede yer alan tevkifat nispetlerinin her birini ayrı ayrı sifıra kadar indirmeye veya yukarıdaki nispetleri aşmayacak surette yeniden tespit etmeye yetkilidir.»

MADDE 4. — Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin 9 numaralı bendine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Bakanlar Kurulu, kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörlerle, kalkınmada öncelikli bölgelerde yapılan yatırımlar için indirim nispetini % 100'e kadar artırmaya veya yukarıdaki nispetten aşağı olmamak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir.»

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU METNİ

31.12.1960 Tarihli ve 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu ile 3.6.1949 Tarihli ve 5422 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 24.12.1980 tarihli 2361 sayılı Kanunla değiştirilen 31 inci maddesinin 31.12.1982 tarihli ve 2772 sayılı Kanunla değiştirilen 2 numaralı bendine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Bakanlar Kurulu, özel indirim tutarlarını on katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu yetki, kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörler ile kalkınmada öncelikli bölgelerde fiilen çalışanların ücretleri için farklı özel indirim tutarları tespit edilmek suretiyle de kullanılabilir.»

MADDE 2. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa 19.2.1963 tarihli ve 202 sayılı Kanunla eklenen ve 24.12.1980 tarihli 2361 sayılı Kanunla değiştirilen Ek 3 üncü maddesinin sonuna aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Bakanlar Kurulu, kalkınmada öncelikli bölgelerde yapılan yatırımlar için indirim nispetini % 100'e kadar artırmaya veya yukarıdaki nispetten aşağı olmamak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir.»

MADDE 3. — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31.12.1981 tarihli 2574 sayılı Kanunla değiştirilen 105 inci maddesinin 31.12.1982 tarihli ve 2772 sayılı Kanunla değiştirilen 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Bakanlar Kurulu, bu maddede yer alan tevkifat nispetlerinin her birini ayrı ayrı sifıra kadar indirmeye veya yukarıdaki nispetleri aşmayacak surette yeniden tespit etmeye yetkilidir.»

MADDE 4. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 18.2.1963 tarihli ve 199 sayılı Kanun, 24.12.1980 tarihli ve 2362 sayılı Kanunla değiştirilen 8 inci maddesinin 9 numaralı bendine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

«Bakanlar Kurulu, kalkınma planı ve yıllık programlarda özel önem taşıdığı belirtilen sektörlerle, kalkınmada öncelikli bölgelerde yapılan yatırımlar için indirim nispetini % 100'e kadar artırmaya veya yukarıdaki nispetten aşağı olmamak üzere yeniden tespit etmeye yetkilidir.»

(Hükümetin Teklifi)

MADDE 5. — Anılan Kanunun 24 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, beşinci fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

«Bakanlar Kurulu, dar mükellefiyete tabi kurumların yukarıdaki bentlerde belirtilen kazanç ve iratlarından yapılacak vergi tevkifat nispetlerinin her birini ayrı ayrı veya kazanç ve iradın sağlandığı faaliyet konuları itibariyle sifra kadar indirmeye veya yukarıdaki nispetleri aşmayacak surette yeniden tespit etmeye yetkilidir.»

MADDE 6. — Anılan Kanuna aşağıdaki geçici 10 uncu madde eklenmiştir.

«GEÇİCİ MADDE 10. — Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin ve gayrimenkullerinin 1984 yılında satışından doğan kazançların tamamının, 1985 yılında satışından doğan kazançların ise % 80'inin kurum sermayesine ilave edilmesi şartıyla, sermayeye eklenen bu kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır.

Bu kazançların sermayeye ilavesi kâr dağıtımı sayılmaz ve sermayeye ilave edilen kazançlar Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz.

Şu kadar ki, menkul kıymet ve gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların bu amaçla ellerinde bulundurdukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Gayrimenkullerinin ve iştirak hisselerinin satışından doğan kazançlarını yukarıda belirtilen şekilde sermayelerine ekleyen kurumların, 1990 yılı sonuna kadar bu kazançlarını herhangi bir surette işletmeden çekmeleri, işin terki, devri veya işletmelerin tasfiyesi halinde bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 5. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 18.2.1963 tarihli ve 199 sayılı Kanun, 24.12.1980 tarihli ve 2362 sayılı Kanunla değiştirilen 24 üncü maddesinin (A) fıkrasının 31.12.1981 tarihli ve 2573 sayılı Kanunla eklenen ve 31.12.1982 tarihli ve 2773 sayılı Kanunla değiştirilen Ek Fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu fıkradan sonra gelen 31.12.1981 tarihli ve 2573 sayılı Kanunla değiştirilen fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

«Bakanlar Kurulu, dar mükellefiyete tabi kurumların yukarıdaki bentlerde belirtilen kazanç ve iratlarından yapılacak vergi tevkifat nispetlerinin her birini ayrı ayrı veya kazanç ve iradın sağlandığı faaliyet konuları itibariyle sifra kadar indirmeye veya yukarıdaki nispetleri aşmayacak surette yeniden tespit etmeye yetkilidir.»

MADDE 6. — 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununa aşağıdaki Geçici 10 uncu madde eklenmiştir.

«GEÇİCİ MADDE 10. — Tam mükellefiyete tabi kurumların iştirak hisselerinin veya gayrimenkullerinin 1984 yılında satışından doğan kazançların tamamının, 1985 yılında satışından doğan kazançların ise % 80'inin kurum sermayesine ilave edilmesi şartıyla, sermayeye eklenen bu kazançlar kurumlar vergisinden müstesnadır.

Bu kazançların sermayeye ilavesi kâr dağıtımı sayılmaz ve sermayeye ilave edilen kazançlar Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesine göre tevkifata tabi tutulmaz.

Şu kadar ki, menkul kıymet veya gayrimenkul ticareti ile uğraşan kurumların, bu amaçla ellerinde bulundurdukları değerlerin satışından elde ettikleri kazançlar istisna kapsamı dışındadır.

Sermayeye eklenen kazançların 1990 yılı sonuna kadar herhangi bir surette işletmeden çekilmesi veya işletmelerin tasfiyesi halinde, bu kazançlar o yılın kazancı sayılarak vergiye tabi tutulur.»

(Hükümetin Teklifi)

MADDE 7. — Bu Kanun 1.1.1984 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 8. — Bu Kanunu Maliye ve Gümrük Bakanı yürütür.

(Plan ve Bütçe Komisyonu Metni)

MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Bu Kanun hükümlerini Maliye ve Gümrük Bakanı yürütür.

20.12.1983

Başbakan

T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı

İ. K. Erdem

Devlet Bakanı

S. N. Türel

Devlet Bakanı

A. K. Alptemoçin

İçişleri Bakanı

A. Tanrıyar

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı

M. V. Dinçerler

Ulaştırma Bakanı

V. Atasoy

Sanayi ve Ticaret Bakanı

H. C. Aral

Devlet Bakanı

K. Oksay

Devlet Bakanı

A. Tenekeci

Adalet Bakanı

M. N. Eldem

Dışişleri Bakanı

V. Halefoğlu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

İ. S. Giray

Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanı

H. H. Doğan

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

C. Büyükbaş

Devlet Bakanı

A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı

İ. Özdağlar

Millî Savunma Bakanı

Z. Yavuztürk

Maliye ve Gümrük Bakanı

V. Arıkan

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı

M. Aydın

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Kalemli

Kültür ve Turizm Bakanı

M. M. Taşcıoğlu